

USNESENÍ

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Naděždy Řehákové a soudkyň JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové ve věci

žalobce: **P. N.**, narozený dne X
t. č. X
zastoupený advokátkou Mgr. Pavlou Henzelovou
sídlem Fibichová 1141/2, 779 00 Olomouc

proti
žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

v řízení na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného

takto:

- I. Žaloba se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Soud určuje odměnu zástupkyně žalobce, advokátky Mgr. Pavly Henzelové částkou 10 200 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobce podal dne 6. 1. 2021 Krajského soudu v Ostravě žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 12. 2020, č. j. MSP-702/2020-OSV-OSV/2 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž byla zamítnuta jeho stížnost proti sdělení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 11. 2020, sp. zn. Si 1179/2020, a potvrzen postup Krajského soudu v Ostravě jako povinného subjektu ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“), při vyřizování žalobcovy žádosti o informace ze dne 23. 10. 2020, „*pod jakou spisovou značkou byla vedena trestní řízení proti panu V. H. a panu M. Š. (pobočka Olomouc)*“ (dále jen „žádost“).
2. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 29. 3. 2021, č. j. 25 A 1/2021-15, žalobce osvobodil od soudních poplatků a ustanovil mu právní zástupkyni. Právní zástupkyně v doplnění žaloby ze dne 16. 6. 2021 uvedla, že žaloba směřuje proti nečinnosti a proti nezákonnému zásahu, protože napadené rozhodnutí v souladu s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního senátu ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 As 18/2014-40, nelze

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

považovat za rozhodnutí ve smyslu soudního řádu správního. V návrhu rozsudečného výroku soudu pak navrhla, aby:

- 1) soud uložil Krajskému soudu v Ostravě ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku vydat rozhodnutí o žádosti o informace ze dne 23. 10. 2020,
 - 2) určil, že rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti České republiky ze dne 7. 12. 2020, č. j. MSP-702/2020-OSV-OSV/2 bylo nezákonné a
 - 3) přiznal právní zástupkyni odměnu a náhradu hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení.
3. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 5. 8. 2021, č. j. 25 A 1/2021-35 vyloučil k samostatnému projednání žalobu proti nečinnosti Krajského soudu v Ostravě a usnesením ze dne 9. 9. 2021, č. j. 25 A 1/2021-38 věc žaloby na určení nezákonného zásahu žalovaného, z důvodu místní nepříslušnosti postoupil Městskému soudu v Praze.
4. Právní zástupkyně dne 8. 10. 2021 doplnila žalobu o odkaz na nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2021, sp. zn. III. ÚS 3339/20, dle kterého má být žadateli o poskytnutí informací v maximální míře vyhověno.
5. Žalovaný se k žalobě vyjádřil podáním ze dne 9. 12. 2021, ve kterém vznesl pochybnost, zda lze napadené rozhodnutí považovat za zásah ve smyslu § 82 s. ř. s., když stížnost na postup povinného subjektu při vyřizování žádosti o informace podaná podle § 16aa Zákona o svobodném přístupu k informacím je specifickým nástrojem ochrany proti nečinnosti povinného subjektu. Zásahová žaloba podle § 82 a násl. s.ř.s. je pak subsidiární k jiným typům žalob, tedy rovněž k žalobě na ochranu proti nečinnosti. Žalovaný uvedl, že žádost byla vyřízena zcela a v úplnosti, a navrhl, aby soud žalobu pro nedůvodnost zamítl.
6. Žalobce v replice k vyjádření žalovaného k žalovaným namítané subsidiárnosti žaloby poukázal na znění ust. § 85 s.ř.s., z něhož dovozuje, že subsidiárnost žaloby nedopadá na žaloby, v nichž je požadována pouze deklarace nezákonnosti zásahu a žalobce se domáhá pouze určení, že zásah byl nezákonný. V dané věci nadto napadené rozhodnutí žalovaného není rozhodnutím o žádosti o informace, je rozhodnutím dle § 16a odst. 6 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím, a proto je žalobce legitimován k podání žaloby, v níž se domáhá určení, že napadené rozhodnutí bylo nezákonné. Žalobce se dále v replice zabýval podstatou žádosti o poskytnutí informace a v závěru repliky uvedl, že trvá na podané žalobě, v níž se domáhá pouze deklarace nezákonnosti rozhodnutí žalovaného.

II. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

7. Vzhledem k tomu, že žaloba v této věci byla Krajským soudem v Ostravě již před jejím postoupením Městskému soudu v Praze posouzena jako žaloba na ochranu proti nezákonnému zásahu, městský soud byl vázán usnesením o postoupení věci nejen z hlediska své místní příslušnosti, která je zřejmá, ale i tím, že mu byla postoupena zásahová žaloba. Soud se tedy v první řadě zabýval otázkou, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky pro věcné projednání žaloby.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

8. Podle § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
9. Podle § 85 s. ř. s. je žaloba nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.
10. Výše citovaný § 85 s. ř. s. zakotvuje zásadu subsidiarity zásahové žaloby. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 11. 2021, č. j. 7 As 283/2019-34, soudní ochrana je subsidiární tam, kde veřejná správa disponuje účinnými prostředky k ochraně práv osob, které tvrdí, že konáním (nečinností) veřejné správy bylo zasaženo do jejich veřejných subjektivních práv. Soudní ochrana nastupuje v případech, kde tyto prostředky ve veřejné správě k dispozici nejsou, nebo sice jsou, ale nedošlo jejich použitím ke zjednání nápravy, případně i tam, kde takové prostředky nejsou dostatečně efektivní a soudní ochranu odsouvají v čase tak, že ji vlastně činí toliko formální.
11. Kromě tohoto judikatura Nejvyššího správního soudu subsidiaritu zásahové žaloby chápe i jako *vyjádření přednostního postavení ostatních žalobních typů zakotvených v soudním řádu správním*. Subsidiarita vůči ostatním žalobním typům znamená, že zásahová žaloba je přípustná teprve tehdy, pokud nepřichází v úvahu podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.), žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 a násl. s. ř. s.) a ani podání návrhu na zrušení opatření obecné povahy (§ 101a a násl. s. ř. s.) [srov. také usnesení rozšířeného senátu ze dne 18. 4. 2017, sp. zn. 6 Afs 270/2015, bod 52, ve kterém rozšířený senát odkázal na své usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98].
12. Podle § 16a odst. 1 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb. stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace (dále jen „stížnost“) může podat žadatel, kterému po uplynutí lhůty podle § 14 odst. 5 písm. d) nebo § 14 odst. 7 nebyla poskytnuta informace nebo předložena konečná licenční nabídka a nebylo vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti.
13. Podle § 16a odst. 6 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., nadřízený orgán při rozhodování o stížnosti podle odstavce 1 písm. a), b) nebo c) přezkoumá postup povinného subjektu a rozhodne tak, že postup povinného subjektu potvrdí.
14. Z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 As 18/2017-40, vyplývá, že potvrzení postupu povinného subjektu dle § 16a odst. 6 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., vydané na základě stížnosti dle § 16a odst. 1 písm. b) téhož zákona není rozhodnutím o žádosti o poskytnutí informace; žadatel o informaci se může bránit vůči povinnému subjektu nečinností žalobou podle § 79 odst. 1 s. ř. s.
15. V souzené věci se žalobce brání proti postupu žalovaného v řízení o stížnosti na postup povinného subjektu - Krajského soudu v Ostravě ve věci, v níž tento krajský soud nerozhodl o žádosti žalobce o poskytnutí informace, ale jen přípisem žalobci sdělil, že lustrací osob nebyl u Krajského soudu v Ostravě pobočky v Olomouci nalezen žádný údaj o trestním řízení, jehož se týká žádost žalobce. Žalobce se domáhá posouzení nezákonnosti

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

rozhodnutí žalovaného (viz kvalifikovaný petit žaloby v doplnění žaloby ze dne 16. 6. 2021 a viz závěr repliky žalobce), kdy oba návrhy směřují k určení nezákonnosti napadeného rozhodnutí, ač žalobce současně tvrdí, že napadené rozhodnutí není rozhodnutím přezkoumatelným soudem podle § 65 s.ř.s. a také, že z tohoto důvodu podává zásahovou žalobu a současně i žalobu na ochranu proti nečinnosti, která je vedena u Krajského soudu v Ostravě proti povinnému subjektu.

16. Soud přisvědčuje žalobci v tom, že napadené rozhodnutí není rozhodnutím podle § 65 s.ř.s. přezkoumatelným soudem na základě žaloby podané proti správnímu rozhodnutí. To ostatně vyplývá již ze shora zmíněné judikatury, která za takové rozhodnutí nepovažuje rozhodnutí o stížnosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Na pořadu tedy bylo posoudit, zda je toto rozhodnutí aktem, na něž by se vztahovala zásahová žaloba, a to jak v mezích pravidel subsidiarity žalob obecně dle soudního řádu správního, tj. jejich pořadu vzhledem k povaze věci, tak v mezích pravidel subsidiarity dle § 85 s.ř.s., které se dovolává žalobce. Ustanovení § 85 s.ř.s. totiž dopadá nejen na správní žaloby, ale i na jiné právní prostředky ochrany tak, aby byl zachován již výše judikaturou zmíněný princip, že soudní ochrana nastupuje tam, kdy nejsou k dispozici prostředky ke zjednání nápravy ve veřejné správě.
17. V dané věci žalobce tvrdí, že takový prostředek – napadené rozhodnutí o stížnosti nezákonný stav nenapravil a z tohoto důvodu požaduje určení jeho nezákonnosti prostřednictvím zásahové žaloby. Nicméně podstata (ne)zákonnosti v této věci tkví v otázce, zda Krajský soud v Ostravě byl či nebyl povinen vydat rozhodnutí o žádosti žalobce o poskytnutí informace, čehož se žalobce domáhá nečinnostní žalobou u krajského soudu. Za uvedené situace, kdy dle žalobce selhal způsob nápravy prostřednictvím stížnosti u žalovaného, se uplatní subsidiarita žalob nikoli úzce dle § 85 s.ř.s. v závislosti na povaze petitu (toliko určení, že zásah byla nezákonný), nýbrž dle *povahy „zásahu“ a účinnosti soudní ochrany*, kterou soudní řád správní poskytuje. Smyslem a účelem podané žaloby je dosáhnout požadované informace, avšak je tak žalobcem zprostředkovaně činěno proklamací, že jde o nezákonný zásah žalovaného, ačkoliv žalobce správně o dosažení kýženého cíle usiluje podáním žaloby na ochranu proti nečinnosti vůči povinnému subjektu. Jde o právní prostředek, který v případě, kdy ochrana žalovaného ve stížnostním řízení není, dle náhledu žalobce, dostatečně efektivní, zajišťuje soudní ochranu žalobce přímo. Přezkum zákonnosti napadeného rozhodnutí žalovaného nejenže není přípustný, neboť toto rozhodnutí přezkoumatelné není, ale soudní ochranu vůči povinnému neposkytuje, proto není adekvátní a z hlediska subsidiarity žalob přípustný. Ostatně Nejvyšší správní soud zřetelně vyslovil, že zásahová žaloba je subsidiárním prostředkem ochrany, a to jak vůči právním prostředkům dostupným u správních orgánů (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 144/2004-110), tak především i *vůči jiným druhům žalob* dostupným ve správním soudnictví.
18. Městský soud již v řadě svých rozhodnutí judikoval, že nevydání rozhodnutí o žádosti o informace ve dle zákona o svobodném přístupu k informacím lze chápat jako nečinnost, proti níž se lze bránit žalobou na ochranu proti nečinnosti podle § 79 s. ř. s. (v souladu s § 79 odst. 1 s. ř. s., kdy ten, kdo bezvýsledně vyčerpal prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, může se žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat

rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. Účelem nečinnostní žaloby je umožnit, aby soud vedl správní orgán k vydání rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. či osvědčení.

19. Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu č.j. 5 As 18/2017 judikoval své závěry přímo k institutu stížnosti dle § 16a odst. 6 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím. Uvedl, že: „*zákonodárce koncipoval institut stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace dle § 16a odst. 1 písm. b) a c) informačního zákona jako prostředek ochrany proti nečinnosti*“. Současně uvedl, že právní sféra jednotlivce není dotčena potvrzením postupu povinného subjektu dle § 16a odst. 6 písm. a) cit. zákona a ve svém rozhodnutí uzavřel, že: „*Potvrzení postupu povinného subjektu dle § 16a odst. 6 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím vydané na základě stížnosti dle § 16a odst. 1 písm. b) téhož zákona, není rozhodnutím o žádosti o poskytnutí informace (ve věci); žadatel o informaci se může bránit vůči povinnému subjektu nečinnostní žalobou podle § 79 odst. 1 s. ř. s.*“.
20. Podle Městského soudu v Praze ve shodě s Nejvyšším správním soudem (srov. také rozsudek č. j. 1 Aps 15/2013-33) zákon nedává na výběr, jakými právními prostředky proti určitému aktu, konání, nekonání brojí; žaloba podle § 82 a násl. s. ř. s. je takovým právním prostředkem pouze tehdy, pokud právní řád jiné právní prostředky neposkytuje. Zákon tak jednoznačně upřednostňuje jiné formy ochrany před protiprávními konáními správních orgánů (žalobu proti rozhodnutí, žalobu na ochranu proti nečinnosti) a soudní ochrana proti nezákonnému zásahu se uplatní jen tam, kde jiná ochrana není. Ve smyslu uvedených zásad subsidiarity žalob tedy platí, že přímo žalovat nezákonný zásah je možno jen tehdy, pakliže ochrana jinými právními prostředky není možná. V dané věci žalobce také ostatně ani přímo zásahovou žalobu neuplatnil, neboť v podané žalobě uplatnil i návrh na ochranu proti nečinnosti, o němž bude rozhodovat Krajský soud v Ostravě. Žalobci tak městský soud tímto rozhodnutím neupírá soudní ochranu. Proti postupu povinného subjektu se žalobce brání současně žalobním návrhem na ochranu proti nečinnosti.
21. Podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh je podle tohoto zákona nepřipustný.
22. Na základě uvedených skutečností Městský soud v Praze podanou žalobu pro nepřipustnost podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl, neboť žalobce se v souladu s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 As 18/2017-40, může proti napadenému rozhodnutí bránit nečinnostní žalobou (a této možnosti také využil).
23. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odstavec 3 s. ř. s., podle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.
24. Protože byla žalobci usnesením Krajského soudu v Ostravě ustanovena právní zástupkyně, Městský soud v Praze dále přiznal ustanovené právní zástupkyni v souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. odměnu za zastupování žalobce. Výše odměny je dána za 3 úkony právní služby (převzetí zastoupení, podání doplnění žaloby, podání repliky) po 3.100,- Kč a 3x paušál 300,- Kč dle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. a § 13 odst. 3 cit. vyhlášky. Zástupkyně žalobce k výzvě soudu nedoložila, zda je plátcem DPH, proto soud stanovil

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

náhradu nákladů řízení za provedené úkony bez započtení DPH. Celková výše nákladů, které žalobci v tomto řízení vznikly, činí tedy 10 200 Kč.

25. Pro úplnost soud uvádí, že nerozhodoval o vrácení soudních poplatků, neboť žalobce byl od soudních poplatků v tomto řízení usnesením Krajského soudu v Ostravě osvobozen.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

Praha 23. února 2022

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu